

Dva návrhy na zefektívnenie pôsobenia OS SR v medzinárodnom krízovom manažmente

Barbora Hrozenská

Slovensko je v porovnaní so štátmi Európskej únie (EÚ) nad priemerom v počte vojakov vyslaných do operácií medzinárodného krízového manažmentu (OMKM). Zatiaľ čo počet profesionálnych vojakov SR (PrV) v OMKM OSN a EÚ je od roku 2008 stabilný, v OMKM pod hlavičkou NATO ich počet klesá. Zároveň sa však zvyšuje kvalitatívna náročnosť aktivít PrV SR v OMKM. K objektívnejšiemu rozhodovaniu o zapojení do konkrétnej misie a následnému vyhodnocovaniu účasti PrV v OMKM by prispelo kvantitatívne hodnotenie OMKM prostredníctvom indexu, návrh ktorého je súčasťou tohto komentára. Priestor pre zefektívnenie účasti OSSR v OMKM je aj v prehodení využívania finančných prostriedkov z devízového účtu MO SR tak, aby sa znížila nutnosť dofinancovania OMKM zo štátneho rozpočtu.

Zhrnutie

V počte vojakov nasadených v OMKM v pomere k počtu príslušníkov OS SR je Slovensko porovnateľné s priemerom EÚ. (Graf č. 1) V roku 2017 bolo v zahraničí nasadených 1,9 % OS SR, v porovnaní s 2,4 % vojakov priemeru [štátov EÚ](#) (okrem Dánska). V rokoch 2009-2012 bol podiel nasadených vojakov OS SR v porovnaní so štátmi EÚ dokonca nadpriemerný. ([EDA, 2020](#))

Celkové príspevky počtov vojakov OS SR do OMKM sú stabilné. (Graf č. 1 a 2) To isté platí pre PrV v misiách EÚ a OSN. **Od roku 2012 klesá počet vojakov OS SR v OMKM NATO. Tento pokles má však objektívne príčiny (ukončenie misie ISAF, pandémie Covid-19)** (Graf č. 2).

Rozhodnutia o vysielaní PrV do misií a operácií, ako aj vyhodnotenie účasti v OMKM, sú robené skôr v kvalitatívnej a popisnej forme, avšak nie sú kvantifikované. Vzhľadom na to je problematické účasť v misiách a operáciách objektívne hodnotiť.

Účasť OS SR v misiách OSN by mala byť refundovaná z rozpočtu OSN na misie a operácie. V súčasnosti sú však tieto misie v prevažnej miere hradené z rozpočtových prostriedkov,

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru MO SR, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany SR. Cieľom komentárov AÚ je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu. Práca neprešla jazykovou úpravou. Za cenné pripomienky, rady a odporúčania ďakujem pplk. Radovanovi Moškovi. **Špeciálne poďakovanie patrí brig. gen. Martinovi Stoklasovi zo Stálej misie Slovenskej republiky pri OSN.** Chyby a opomenutia zostávajú zodpovednosťou autorov.

Operácie mimo územia štátu (programový prvok 0960205) označujeme ako operácie medzinárodného krízového manažmentu (OMKM) - ide o zaužívaný pojem pre daný typ operácií v rámci MO SR. Podľa zákona 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, (§ 12 - vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky) by mal tento typ operácií spadať do kategórie c) mierové pozorovateľské misie, d) vojenské operácie, príp. g) ďalšia spolupráca ozbrojených síl so zahraničnými ozbrojenými silami v súlade s medzinárodným právom. ([Zákon 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR](#)) Komentár sa venuje len OMKM v kontexte aktivít Ministerstva obrany SR, v ktorých sú zapojení PrV OS SR. Nezhľadňuje príspevky Slovenska do OMKM v rámci policajných misií (v r. 2019 OSN - MINUJUST Haiti, operácie OBSE, EÚ – EULEX Kosovo, EUMM Gruzínsko, EUAM Ukrajina, EUBAM Moldavsko a Ukrajina) ani výdavky na rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc Slovenskej republiky v rámci medzinárodného krízového manažmentu. Taktiež sa priamo nevenuje iným záväzkom v rámci NATO a EÚ, súčasťou ktorých je nasadenie príslušníkov OS SR v zahraničí - NRF, EUBG či VJTF a pod.

Slovensko vysielala do misií a operácií porovnateľné počty vojakov so štátmi Európskej únie.

pričom na devízovom účte určenom na financovanie daných misií sa vytvára finančná rezerva. (Graf č. 4 a 5) Efektívnejšie čerpanie prostriedkov z devízového účtu by prispelo k zníženiu rozpočtových nákladov na misie OSN.

Cieľom komentára je prispieť k plneniu úloh OMKM s dôrazom na vyššiu efektívnosť plánovania operácií a ich financovania. Materiál vychádza zo štatistík OSN, NATO a Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky (GŠ OS SR) o počtoch vojakov v OMKM. Cielenejšie porovnanie umožňujú referenčné skupiny – R1 (štáty V4), R2 (štáty s podobnými vybranými ukazovateľmi, ako Slovenská republika) a R3 (členské štáty NATO).

Odporúčania:

- ***Vyhodnocovať pridanú hodnotu OMKM pri rozhodovaní o vyslaniach do konkrétnej misie/operácie aj kvantitatívnymi nástrojmi (za týmto účelom ponúka tento komentár Index OMKM).***
- ***Prehodnotiť pravidlá efektívneho využívania finančných prostriedkov na devízovom účte MO SR (refundácie od OSN) s cieľom maximálne znížiť dopad na používanie rozpočtových prostriedkov MO SR.***

Cena za vyslanie

Podľa podkladov pripravovaných pre NATO v rámci DPCS (Defence Planning Capability Survey) je počet profesionálnych vojakov (PrV) SR v OMKM adekvátny veľkosti OS SR. Z celkového počtu vyše 6600 PrV (pozemné sily) je nasaditeľných vyše 3600 a udržateľných vyše 700 vojakov, čo zodpovedá požiadavkám NATO na nasaditeľnosť a udržateľnosť v OMKM (50:10) (2019). Tieto čísla vyplývajú aj z politickej a vojenskej ambície SR (Obranná stratégia SR 2005) a z nadväzujúcich dokumentov (napr. Programový plán MO SR, ktorý konkrétnejšie špecifikuje počet udržateľných vojakov v OMKM v súlade s rozpočtom MO SR, ako aj dodatočnú ambíciu MO SR v oblasti OMKM).

Počet vojakov v misiách je limitovaný veľkosťou OS SR. Zároveň musí rešpektovať vojensko-politickú ambíciu OS SR (ca 600 vojakov v OMKM) a zohľadňovať skutočnosť, že na počet nasadených vojakov je potrebné rátať približne dvojnásobok ich počtov na území SR, t. j. personál, ktorý sa pripravuje na ďalšie nasadenie (vrátane potrebnej zálohy) a personál, ktorý sa vrátil z operácií (obnova bojových schopností). Okrem toho musí OS SR disponovať dostatočným počtom vojakov na zapojenie do medzinárodných záväzkov NRF (NATO Response Force), EUBG (bojové skupiny EÚ) či VJTF (Very High Readiness Joint Task Force) a na zabezpečenie obrany štátneho územia Slovenskej republiky.

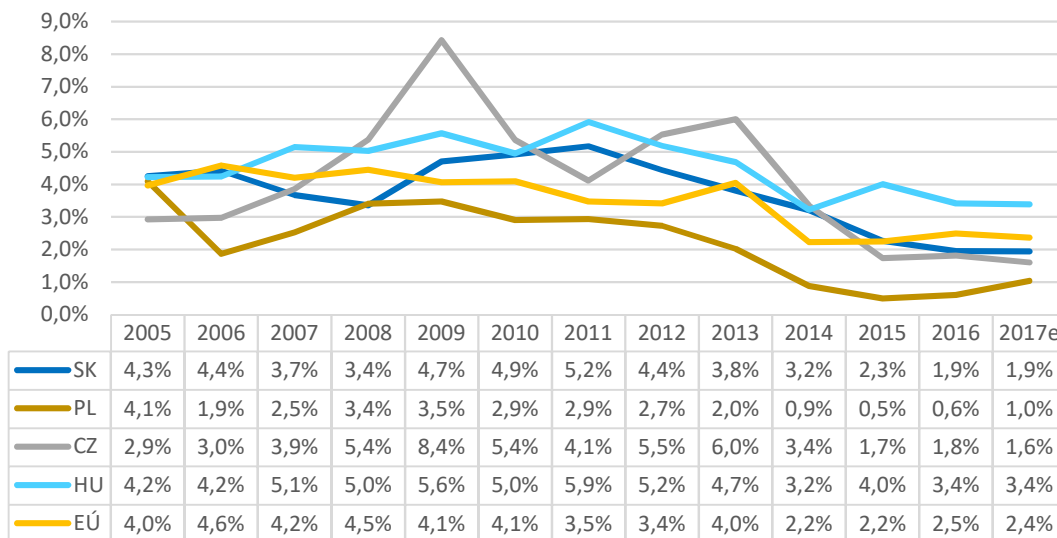
V porovnaní s členskými štátmi NATO vysielalo Slovensko v rokoch 2001-2006 do OMKM OSN v priemere viac vojakov. (Príloha č. 2) Po roku 2006 sa úroveň vyrovnala a v súčasnosti SR dosahuje priemerné počty vyslaných vojakov, ako väčšina štátov NATO. Navýšenie vojakov v OMKM OSN bolo spôsobené aj prevzatím zodpovednosti za sektor 4 misie UNFICYP Slovenskou republikou v roku 2018 z iniciatívy OSN. Slovenská republika je vedúcou krajinou tohto sektora od roku 2001.

Počty vojakov v OMKM NATO do roku 2010 rástli, po roku 2014 výrazne klesli. Pokles po r. 2014 je spôsobený ukončením operácie ISAF v Afganistane. Je však zároveň spojený s kvalitatívnou zmenou (strážne jednotky boli nahradené silami pre špeciálne operácie). **Pokles v roku 2020 súvisel najmä s dočasným sťahovaním vojakov z non-essential pozícií v dôsledku pandémie Covid-19.** (Graf č. 2)

Nasaditeľnosť a udržateľnosť príslušníkov OS SR v OMKM je rovnako dôležitá, ako samotné počty vyslaných vojakov.

Slovensko dnes
vysiela do OMKM
v priemere rovnaké
počty vojakov, ako
štáty EÚ.

Graf č. 1: Priemerný počet vojakov v OMKM v pomere k počtu príslušníkov OS (v %)

e (estimate) – údaj pre rok 2017 je odhad zdroja; EÚ okrem Dánska

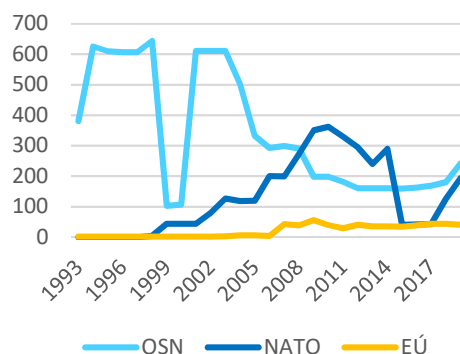
Zdroj: spracované podľa [EDA 2020](#)

Misie OSN sú
financované
z rozpočtových
zdrojov
a devízového účtu
ministerstva
obrany.

NATO ani EÚ štátom operačné náklady za účasť na misiách a operáciách nerefunduje. OSN naopak štátom prepláca kompenzácie za vysielanie vojakov do OMKM. (Príloha č. 2). Účasť OS SR v OMKM OSN je tak financovaná z dvoch zdrojov:

- 1) rozpočtové zdroje – programový prvok 0960205 (Operácie mimo územia štátu)
- 2) mimorozpočtové zdroje – „Účet MO SR pre prostriedky od OSN“ (devízový účet), na ktorom sú alokované refundácie OSN

Graf 2: Priemerné počty príslušníkov OS SR/ASR v OMKM OSN, NATO a EÚ

Zdroj: spracované podľa GŠ OS SR, 2020a

Slovensko do **rozpočtu OSN** na OMKM prispieva **fixným podielom** – pre rok 2019 to bolo **0,0918 % rozpočtu OSN na OMKM**

(ca 6 mil. EUR)¹. EÚ ani NATO podobný rozpočet na hradenie **operačných výdavkov nemá** - sú platené štátmi priamo (Príloha č. 3)². EÚ aj NATO však majú samostatné rozpočty, z ktorých sú financované **všeobecné náklady** na OMKM a do ktorých MO SR tiež prispieva. **Pri prepočte na 1 vojaka sa priemerné náklady z rozpočtových zdrojov SR na účasť v OSN, NATO a EÚ pri súčasnom nastavení financovania misí a operácií vyrovnávajú (Graf č. 3).**

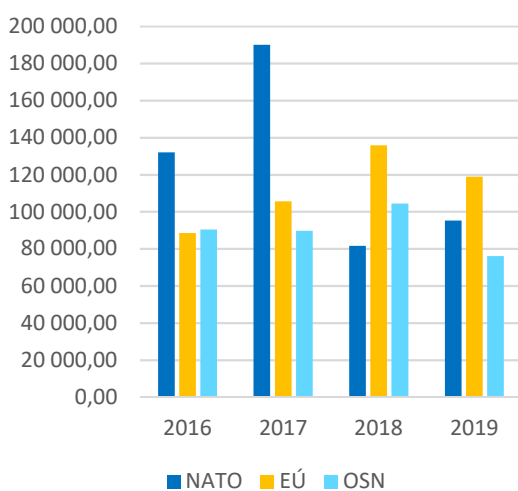
¹ Rozpočet na OMKM OSN na roky 2019/2020 je 6,52 mld. USD (1. júl 2019 – 30. jún 2020). ([OSN, 2020d](#)) Pomer štátnych príspevkov je stanovený rezolúciou Valného zhromaždenia OSN v závislosti od politických a ekonomických ukazovateľov. Z týchto príspevkov sú refundované vojenské (OS SR), aj civilné OMKM (SR bola v r. 2019 zapojená v operácii MINUJUST Haiti – 2 príslušníci PZ).

² V NATO sú všeobecné výdavky na OMKM hradené z vojenského rozpočtu, do ktorého prispievajú pomerne všetky štáty. V EÚ sú všeobecné výdavky (ca 10-15% celkových výdavkov) na vojenské misie hradené z mechanizmu Athena – bližšie Príloha 3.

Refundácie pokrývajú len malú časť nákladov na zapojenie Slovenska do OMKM OSN.

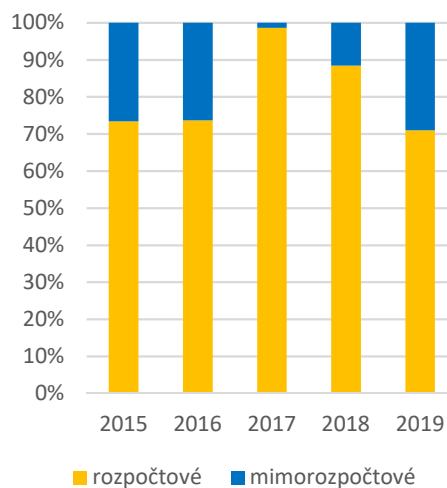
Výdavky OS SR na OMKM OSN sú trvale vyššie ako príjmy od OSN, hoci podľa návrhu mandátu na misiu UNFICYP „Vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do misie UNFICYP na Cypre nebude mať vplyv na štátny rozpočet Slovenskej republiky“ (Návrh..., 2001, s. 2) OSN uhrádza splátky MO SR v súlade s podmienkami podpísaného Memorandum of Understanding medzi OSN a vládou SR o prispievaní do misií podľa vlastných finančných možností³. (GŠ OS SR, 2020b) Náklady na vyslanie do OMKM OSN sú tak v súčasnosti hradené najmä z bežného rozpočtu. (Graf č. 4), a to aj vtedy, ak je devízový účet v plusových číslach. Od roku 2012 sa preto na devízovom účte vytvára finančná rezerva (výnimkou je rok 2019), ktorá súvisí s nepravidelnosťou refundácií od OSN (Graf č. 5). Čerpanie rozpočtových zdrojov a tvorba rezervy z refundácií OSN však limituje možnosť využívať tieto rozpočtové zdroje pre potreby OS SR efektívnejšie.

Graf č. 3: Priemerné ročné rozpočtové náklady na vojaka v OMKM NATO, OSN a EÚ sa vyrovnávajú*

Zdroj: GŠ OS SR, 2020b; OSN, 2020d; ÚSRK, 2020

Graf č. 4: Financovanie misie UNFICYP – prevažne hradená z rozpočtových zdrojov

Zdroj: spracované podľa ÚSRK, 2020; GŠ OS SR, 2020b

* OSN - do rozpočtových nákladov na OMKM OSN sú zarátané decentrálne výdavky - Operácie mimo územia štátu (IO) osobné výdavky (CY) a centrálné výdavky - logistická podpora ÚCL (CU) + každoročné príspevky SR do rozpočtu OSN na OMKM hradené prostredníctvom MZVaEZ SR. Hoci je rozpočet OSN na OMKM určený na refundovanie OMKM bez ohľadu na ich klasifikáciu (vojenské aj civilné misie), príspevok Slovenska do tohto rozpočtu bol v grafe započítaný do nákladov na vojenské misie, pretože Slovensko sa do civilných (policajných) misií OSN z hľadiska počtu vyslaných príslušníkov Policajného zboru (v porovnaní s počtom vyslaných vojakov vo vojenských operáciách) zapája len minimálne (za sledované obdobie 2015-2019 z civilných misií OSN len misia MINUSTAH/MINUJUST Haiti – 6, neskôr 2 príslušníci PZ a UNFICYP – priemerne 7 príslušníkov PZ).

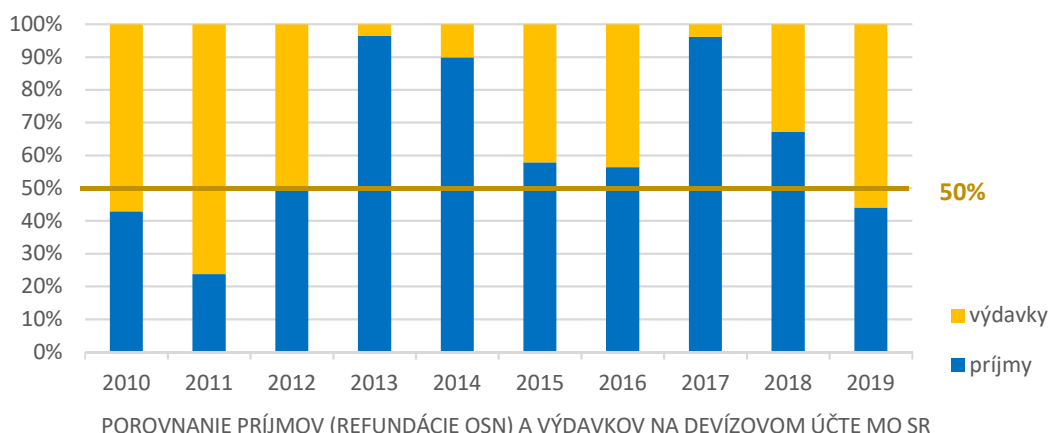
NATO – výdavky kategórií (IO), (CY), (CU) + príspevky do spoločného rozpočtu na misie a operácie Aliancie. Nie je započítaný príspevok MO SR do NATO Trust Funds (napr. na financovanie NTCB Irak 15 000 EUR, z toho vyčerpaných len 52%).

EÚ - výdavky kategórií (IO), (CY), (CU) + príspevkov do spoločného rozpočtu na OMKM Athena.

Výška príspevku SR do rozpočtu OSN na misie v Grafe 3 je dopočítaná ako pomer percentuálneho podielu príspevku SR do rozpočtu OSN na OMKM a celkovej výšky rozpočtu OSN na OMKM za daný rok.

³ Čas a výška vyplácania refundácií sú závislé od príjmov OSN. V januári 2019 výška dlhu štátov do rozpočtu OSN na OMKM dosahovala 2 mld. USD (ca tretinu ročného rozpočtu OSN na OMKM). Z uvedených 2 mld. USD tvorí dlh USA 750 mil. USD. (UN Dispatch, 2019)

Graf č. 5: Od roku 2013 boli príjmy na devízovom účte každý rok vyššie, ako výdavky

Zdroj: spracované podľa GŠ OS SR, 2020b

Ako hodnotiť prínos?

V súčasnosti je účasť v OMKM vyhodnocovaná len kvalitatívne. Objektívnejšiemu hodnoteniu by pomohlo vytvorenie indexového kvantitatívneho hodnotenia.

Na MO SR nie je stanovená koncepcia, ktorá by určovala konkrétne kritériá, na základe ktorých sa PrV zapájajú do jednotlivých misií a operácií⁴.

Výber OMKM je v súčasnosti podmienený prevažne politickými faktormi bez možnosti kvantifikácie týchto dát⁵. Účasť Slovenskej republiky v OMKM je deklarovaná štyrmi dôvodmi ([MO SR, 2020](#)) :

- po prvé, priority zahraničnej a bezpečnostnej politiky
- po druhé, záväzok vyplývajúci z členstva v OSN, EÚ a NATO byť aktívnym prispievateľom k medzinárodnej bezpečnosti
- po tretie, iniciatívna snaha o riešenie krízových situácií za hranicami, čo zlepšuje postavenie Slovenska v rámci medzinárodného spoločenstva
- po štvrté, zapájanie sa do OMKM má transformačný efekt na rozvoj OS SR (práca s novými technológiami, spoznávanie jednotlivých regiónov)

⁴ Rakúsko napríklad vo svojej Bezpečnostnej stratégii uvádza kritériá účasti na misiách a operáciách, ktoré predstavujú aspoň istú formu koncepčného zariadenia, na ktorých OMKM budú participovať a prečo. Ide nasledujúce kritériá (Federal Chancellery of the Republic of Austria):

- do akej miery ovplyvňuje konkrétna situácia bezpečnosť Rakúska;
- európska solidarita a význam príslušnej činnosti pre bezpečnosť EÚ alebo Európy;
- medzinárodná solidarita a význam príslušnej činnosti pre globálnu bezpečnosť;
- vplyv, ktorý bude mať účasť z hľadiska postavenia Rakúska v príslušnej organizácii;
- geografické umiestnenie príslušnej misie;
- dostupnosť vhodných Ozbrojených síl Rakúska v civilnom a vojenskom sektore;
- finančné bremená vyplývajúce z účasti

⁵ Medzi dokumenty, ktoré hodnotia ukazovatele spojené s OMKM, patria už spomínaný NATO DPCS, Programový plán MO SR a jeho vyhodnotenie (monitor), Viedenský dokument, hodnotiace správy MZV a EZ o účasti Slovenska v OMKM, a pod. Uvedené dokumenty obsahujú okrem iného informácie o plánovaných záväzkoch SR v oblasti počtu vysielania PrV do OMKM a ich vyhodnotenie. Vyslanie OS SR do zahraničia vyplýva z rozhodnutia ústavných orgánov SR. Podľa §12, ods. 4 zákona č. 321/2002 Z. z. o OSSR „návrh na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky vláde predkladá minister obrany“. ([Zákon 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR](#)) Podľa doterajšieho zvyku je spolupredkladateľom takéhoto návrhu aj minister zahraničných vecí. Do úvahy sa pritom berie inštitucionálna vyváženosť operácií a misií (zapojenie aspoň do 1 OMKM v rámci OSN, EÚ a NATO) a pôsobenie v regiónoch v súlade s našimi záujmami a možnosťami (zahranično-politickými, ekonomickými, vojenskými).

OS SR sa v OMKM riadia platnými mandátmi schválenými vládou SR a NR SR. Na základe deklarovaných 4 dôvodov účasti OS SR v OMKM tento komentár navrhuje index, využitím ktorého je umožnené⁶:

hodnotiť prínos účasti na konkrétnej misii/operácii pre rozvoj OS SR

dátami podložiť výber konkrétnej misie a operácie, do ktorej sa OS SR zapoja

Graf č. 6: Vzorec pre výpočet Indexu OMKM

$$I = \frac{a * 20 + b * 20 + c * 15 + d * 15 + e * 20 + f * 10}{100}$$

I – Index OMKM

- a – ciele spôsobilostí
- b – bezpečnosť SR
- c – postavenie SR v rámci misie/operácie
- d – finančná záťaž
- e – zahraničná politika
- f – kvalitatívna náročnosť

Indikátory a-f majú maximálnu možnú hodnotu 3 body. Každému indikátoru je následne priradená váha v celkovom súčte 100. Po sčítaní vážených hodnôt indikátorov tak dostaneme hodnotu indexu na škále 0-3. Platí, že čím vyššia hodnota indexu, tým vyšší prínos má daná misia/operácia pre OS SR na základe zadaných parametrov.

Vytvorený index je prvým pokusom o kvantitatívne zhodnotenie pridanej hodnoty OMKM. Hodnoty aj váha indikátorov sú preddefinované na základe odborného odhadu Analytického útvaru. Predpokladáme, že v budúcnosti dôjde na základe podnetov Ozbromených síl SR, zamestnancov rezortu obrany, odbornej verejnosti, ako aj na základe praktických skúseností s jeho využívaním, k prepracovaniu a zdokonaleniu indexu.

⁶ Konkrétne bodové hodnotenie by malo byť primárne v kompetencii GŠ OSSR, SEOP (OdMV), KAMO a KaŠtaT, ktorí sú kompetentní vyhodnocovať a vyjadrovať sa k jednotlivým indikátorom. Index by mal byť vyhodnocovaný každoročne, nakoľko význam a prínos misií sa každým rokom mení.

Tabuľka č. 1: Indikátory Indexu OMKM a spôsob hodnotenia

Index OMKM (0-18)			
INDIKÁTOR	HODNOTA	SPÔSOB HODNOTENIA	VÁHA
CIELE SPÔSOBILOSTÍ <i>Prispieva nasadenie v danej misii/operácii k získavaniu zručností a napĺňaniu požiadaviek zadefinovaných v Cieloch spôsobilostí?</i>	0-3	0 – nie 1,5 – áno (prekrytie aspoň s 1 cieľom spôsobilostí) 3 – áno (prekrytie s viac ako 1 cieľom spôsobilostí)	20
BEZPEČNOSŤ SR <i>Do akej miery ovplyvňuje situácia v mieste pôsobenia misie/operácie bezpečnosť SR? Hodnotenie v rámci nasledujúcich kategórií:</i>	0-3	0 – žiadne z uvedeného 1 – jeden faktor 2 – dva a tri faktory 3 – štyri a päť faktorov	20
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Migrácia/utečenci – hrozba vzniku migračnej vlny smerujúcej alebo tranzitujúcej cez územie Slovenska</i> • <i>Terorizmus – hrozba rozšírenia aktivít teroristických skupín z oblasti nasadenia na územie EÚ</i> • <i>Conflict spillover – hrozba „prelievania“ konfliktu z regiónu pôsobenia misie/operácie na územie EÚ</i> • <i>Ekonomická stabilita – zhoršenie situácie v mieste pôsobenia misie/operácie by malo negatívny vplyv na ekonomickú bezpečnosť Slovenska</i> • <i>Energetická bezpečnosť - zhoršenie situácie v mieste pôsobenia misie/operácie by malo negatívny vplyv na energetickú bezpečnosť Slovenska</i> 			
POSTAVENIE SR V RÁMCI MISIE/OPERÁCIE <i>Má Slovenská republika v rámci danej misie/operácie špecifické postavenie? (napr. v rámci UNFICYP prevzatie zodpovednosti za sektor 4)</i>	0-3	0 – nie 1,5 – v štádiu prípravy/potenciálne v budúcnosti 3 - áno	15
FINANČNÁ ZÁŤAŽ <i>Aká je finančná záťaž vyplývajúca z účasti na misii/operácii – je účasť plne/čiastočne refundovaná?</i>	0-3	0 – nie je refundovaná 1,5 – je čiastočne refundovaná (napr. nasadenie špecifickej techniky) 3 – je plne refundovaná (misie OSN)	15

ZAHRANIČNÁ POLITIKA	0-3	0 – žiadne z uvedeného	20
<i>Je účasť v misii zdôvodniteľná niektorým z nasledujúcich zahraničnopolitických faktorov?:</i>		1 – jeden faktor 2 – dva a tri faktory 3 – štyri faktory	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>pomoc členskému štátu EÚ alebo NATO</i> • <i>pomoc inému strategickému spojencovi (podľa novej Bezpečostnej/Obrannej stratégie)</i> • <i>záujem SR v regióne, kde misia/operácia prebieha (podľa novej Bezpečostnej/Obrannej stratégie)</i> • <i>prejav solidarity</i> 			
KVALITATÍVNA NÁROČNOSŤ	0-3	0 – nie, alebo dávnejšie	10
<i>Došlo v danej misii/operácii k zvýšeniu kvalitatívnej náročnosti práce PrV? (napr. operácia v Afganistane, kde došlo ku kvalitatívnej zmene - strážne jednotky boli nahradené silami pre špeciálne operácie)</i>		ako 4 roky 1 – áno (za posledné 4 roky) 2 – áno (za posledné 3 roky) 3 – áno (za posledné 2 roky), alebo nová misia (vznik v danom roku)	

Zdroj: vlastné spracovanie

Referencie

EDA (2020), *Defence Data Portal*, <https://www.eda.europa.eu/info-hub/defence-data-portal> (cit. 2020-06-02).

EEAS (2020), *European Peace Facility - An EU off-Budget Fund to Build Peace and Strengthen International Security*, https://eeas.europa.eu/delegations/iraq/46285/european-peace-facility-eu-budget-fund-build-peace-and-strengthen-international-security_en (cit. 2020-06-20).

FEDERAL CHANCELLERY OF THE REPUBLIC OF AUSTRIA (2013), *Austrian Security Strategy Security in a New Decade - Shaping Security*, https://www.bundesheer.at/pdf_pool/publikationen/sicherheitsstrategie_engl.pdf (cit. 2020-05-20).

GŠ OS SR (2020a), *Počty príslušníkov OS SR v operáciách a misiách mimo územia SR*, interný dokument MO SR (cit. 2020-06-02).

GŠ OS SR (2020b), *Správy o plnení príjmov a čerpaní výdavkov*, interný dokument MO SR (cit. 2020-06-02).

Koncepcia Ministerstva obrany SR o zapojení príslušníkov Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR do operácií a misií v zahraničí (2019), interný dokument MO SR (cit. 2020-06-10).

MO SR (2020), *Zahraničné operácie*, <https://www.mod.gov.sk/zahranicne-operacie/> (cit. 2020-05-20).

MZV (2020), *Správa o pôsobení Slovenskej republiky v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2019*, <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=C58BBC0C526D45F29CAB97B7DB37E343-03B0BB0712BC84B941B68BCB4A06A7AD> (cit. 2020-06-12).

NATO (2019), *DPCS Human and Financial Resource Tables*, interný dokument.

NATO (2020a), *Funding NATO*, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm (cit. 2020-06-20).

NATO (2020b), *Info MEMO OPS (2020) 0068, Defence Capacity Building Trust Fund Project Report – Demining Training Project In Iraq*, interný dokument MO SR.

Návrh na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre (2001), <https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?documentId=162639> (cit. 2020-06-02).

OSN (2018), *Implementation of General Assembly Resolutions 55/235 and 55/236*, <https://undocs.org/a/73/350/add.1> (cit. 2020-06-10).

OSN (2019), *Summary of Troop Contributing Countries By Ranking*, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/2-country_ranking_report.pdf (cit. 2020-05-20).

OSN (2020a), *How We Are Funded*, <https://peacekeeping.un.org/en/how-we-are-funded> (cit. 2020-05-20).

OSN (2020b), *Troop and Police Contributors*, <https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors> (cit. 2020-03-20).

OSN (2020c), *Summary of Troops Contributing Countries by Ranking*, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/02_country_ranking_23_0.pdf (cit. 2020-06-10).

OSN (2020d), *UN Digital Library*, <https://digitallibrary.un.org/record/832727> (cit. 2020-06-18).

UN Department of Operational Support (2020), *The T/PCCs Reimbursement Framework*, interný dokument (cit. 2020-06-10).

UN Dispatch (2019), *UN Peacekeeping Faces Massive Funding Shortfall*, <https://www.undispatch.com/un-peacekeeping-faces-massive-funding-shortfall/> (cit. 2020-06-16).

ÚHP (2020), *Revízia výdavkov na obranu*, <https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/revizia-vydavkov/revizia-vydavkov.html> (cit. 2020-07-24).

ÚSRK (2020), interné materiály k finančným náležitostiam zdrojového zabezpečenia OMKM, interný materiál MO SR (cit. 2020-06-29).

WB (2020), *World Bank Open Data*, <https://data.worldbank.org/> (cit. 2020-05-10).

Zákon 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-321> (cit. 2020-06-02).

Príloha č. 1: Metodika hodnotenia počtov PrV v OMKM – Slovensko a referenčné krajiny

Referenčné skupiny boli zvolené na účely porovnania počtu príslušníkov OS SR vyslaných do OMKM.

R1 Referenčná skupina 1 (R1) je tvorená štátmi V4, ktoré sú často používané ako porovnávací vzorka pre Slovensko z dôvodu geopolitickej blízkosti (aj napriek rozdielom v politickom smerovaní – Poľsko, Maďarsko; či v oblasti obrany – Poľsko v kontexte veľkosti štátu a ozbrojených síl, úrovne vyzbrojovania, atď.).

R2 Výber krajín v referenčnej skupine 2 (R2) zohľadňuje tri kvantitatívne ukazovatele: HDP/PPP p.c. (R2a), výška výdavkov na obranu (R2b), počet príslušníkov OS (R2c). Zloženie referenčnej skupiny 2 je teda pre každý ukazovateľ iné a pozostáva vždy z 20 štátov sveta – viac Príloha č. 1.

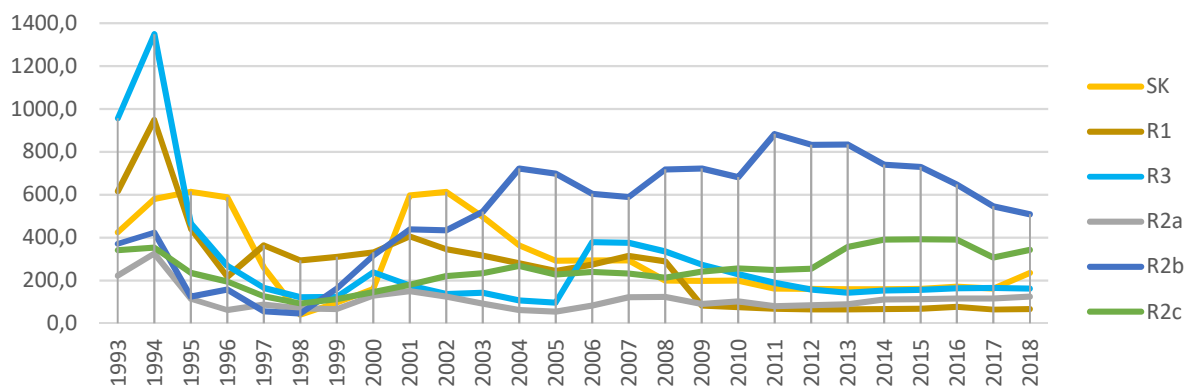
R3 Referenčná skupina 3 (R3) je tvorená členskými štátmi NATO ako priemerným štandardom, ktorý by Slovenská republika ako člen NATO mala dosahovať.

Do výpočtov boli zahrnutí príslušníci **TROOPS** a **MILOB** (vojenský experti a pozorovatelia). Do výpočtov sme nezahrnuli členov CIVPOL, nakoľko títo sú zväčša vysielaní v rámci Ministerstva vnútra, ako ani kategóriu STAFF OFFICERS. Počty príslušníkov boli vždy uvádzané za december daného roku okrem roku 1998, kedy boli dostupné len údaje za november.

Výsledky porovnania referenčných skupín R2a-c

1. R2a
<ul style="list-style-type: none"> Slovenská republika bola do roku 2007 výrazne nad priemerom v počte vyslaných vojakov v porovnaní so štátmi s HDP/PPP p.c. podobným Slovenskej republike, po roku 2007 zostávala nad priemerom, avšak už s miernejším nárastom. Štáty s vyšším HDP/PPP p.c. vysielajú do OMKM paradoxne menší počet vojakov, ako štáty nižším HDP/PPP p.c.
2. R2b
<ul style="list-style-type: none"> Slovenská republika je od roku 2003 pod priemerom štátov s podobnými výdavkami na obranu z hľadiska počtu vojakov v OMKM. Štáty s vyššími výdavkami na obranu ako SR vysielajú do OMKM paradoxne menší počet vojakov, ako štáty nižšími výdavkami na obranu.
3. R2c
<ul style="list-style-type: none"> Slovenská republika z hľadiska počtu vojakov v OMKM kulminuje okolo priemeru ostatných štátov vybraných na základe kritéria podobného počtu príslušníkov OS. Výraznejšie výkyvy smerom nahor boli zaznamenané v rokoch 1994-1998 a 2000-2005, výraznejší pokles pod priemernú úroveň bol zaznamenaný po roku 2008. Štáty s vyšším počtom príslušníkov OS vysielajú do OMKM podľa očakávaní vyšší počet vojakov, ako štáty nižším počtom príslušníkov OS.

Graf A: : Počty vojakov v OMKM OSN, referenčné skupiny (1993-2018)

Zdroj: spracované podľa [WB, 2020](#); [OSN, 2020b](#)

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Výber štátov v referenčnej skupine 2

Skupina	R2a	R2b	R2c
Indikátor	HDP/PPP p. c. ¹	MILEXP ²	Počet príslušníkov OS SR ³
10	Kórejská republika	Sudán	Čad
9	Malta	Nigéria	Rakúsko
8	Slovinsko	Maďarsko	El Salvador
7	Grécko	Srí Lanka	Albánsko
6	Česká republika	Azerbajdžan	Tanzánia
5	Portugalsko	Chorvátsko	Fínsko
4	Trinidad a Tobago	Jemen	Keňa
3	St. Kitts a Nevis	Írsko	Gruzínsko
2	Rovníková Guinea	Jordánsko	Švajčiarsko
1	Líbya	Kazachstan	Paraguaj
0	Slovensko	Slovensko	Slovensko
-1	Antigua a Barbuda	Srbsko	Nórsko
-2	Seychely	Bahrajn	Uruguaj
-3	Malajzia	Uruguaj	Turkmenistan
-4	Estónsko	Bulharsko	Dánsko
-5	Maďarsko	Tunisko	Madagaskar
-6	Litva	Bielorusko	Kamerun
-7	Poľsko	Keňa	Litva
-8	Chorvátsko	Slovinsko	Kuvajt
-9	Gabon	Cyprus	Mauretánia
-10	Lotyšsko	Etiópia	Honduras

Zdroj: [WB, 2020](#)

- 1 HDP/PPP per capita
- 2 MILEXP - výdavky na obranu (current USD)
- 3 počet príslušníkov ozbrojených síl

* Výber štátov do skupín R2 bol založený na dátach Svetovej banky. Na ich základe bolo vytvorené poradie všetkých štátov sveta podľa priemerných hodnôt daných ukazovateľov za roky 1993-2017/18. V rámci vzniknutého zoznamu sme vyfiltrovali 20 štátov, ktorých priemerné hodnoty daných ukazovateľov boli najbližšie k priemeru SR (10 nad a 10 pod priemerom SR). Do úvahy boli brané len ČS OSN podľa platného zoznamu (<https://www.un.org/en/member-states/>), teda nie napr. zámorské územia. Vylúčené boli tiež nedávno vzniknuté štáty (napr. v databáze podľa výdavkov na obranu to bol Južný Sudán).

Príloha č. 2: Kompenzácie OSN za vyslanie do OMKM - prehľad

Personálne výdavky	Za každého nasadeného vojaka je štátu vyplatená kompenzácia vo výške 1428 \$ osoba/mesiac.
Vybavenie	Výdavky na udržiavanie techniky a materiálu poskytovaného štátom na účely využitia v OMKM OSN.
Iné	OSN okrem uvedených kompenzácií tiež znáša v priestore nasadenia časť nákladov na vedenie operácie (ubytovanie a stravovanie personálu, prevádzka a prenájom techniky, infraštruktúra, zabezpečenie služieb, kontrahovanie lokálneho personálu a pod.) + tzv. faktory misie - sťažený výkon funkcie – terén, podnebie, operačné nasadenie, nepriateľské akcie,... (do 5% z výšky kompenzácie pre štát za misiu)

Presné výšky náhrad sú stanovené v tzv. COE Manual (Contingent-Owned Equipment Manual). Špecifikácie pre konkrétny štát vysielajúci vojakov sú obsahom Memoranda o porozumení (MoU – Memorandum of Understanding) a Technickej dohody (TA – Technical Agreement) medzi vysielajúcim štátom a OSN. Výdavky nad rámec MoU a TA sú v réžii vysielajúceho štátu.

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Príloha č. 3: Financovanie OMKM EÚ a NATO

EÚ

Mierové misie EÚ sú rozdelené na dva typy – civilné a vojenské. Civilné misie sú financované z rozpočtu EÚ. V prípade vojenských misií sú všeobecné výdavky (ca 10-15% celkových výdavkov na misiu – transport, zdravotnícke zariadenia, ubytovanie, infraštruktúra,...) financované z mechanizmu ATHENA (zložený z príspevkov ČŠ, ktoré závisia od ekonomických indikátorov, prevažne HDP, podobne, ako je tomu v prípade OSN). Mechanizmus funguje o 1. marca 2004 a prispievajú doňho všetky ČŠ EÚ s výnimkou Dánska. Operačné výdavky vojenských misií sú následne financované členskými štátmi individuálne na princípe ‘costs lie where they fall’ – výška príspevku členského štátu reflektuje jeho angažovanosť v danej misii.

Mechanizmus Athena bude spolu s mierovým nástrojom pre Afriku v novom viacročnom finančnom rámci (2021-2027) podľa návrhu nahradený mimorozpočtovým rámcom - Európskym mierovým nástrojom (EPF) s niekoľkonásobne vyšším finančným krytím pridelených prostriedkov (5 mld. EUR na roky 2021-27 v porovnaní s 500 mil. EUR na mechanizmus Athena a 2,2 mld. EUR na Mierový nástroj pre Afriku v rokoch 2014-2020). EPF by mal umožniť EÚ efektívnejšie plánovať a rozmiestniť vojenské misie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP), a zároveň financovať operácie na podporu mieru vedené inými medzinárodnými aktérmi a činnosti zamerané na budovanie kapacít pre tretie krajiny a regionálne organizácie. Súčasťou EPF je aj mechanizmus na poskytovanie vojenskej výzbroje partnerom.

NATO

Štyri základné zložky finančnej štruktúry NATO tvoria:

1. civilný rozpočet – financovanie personálnych výdavkov, prevádzkových nákladov, kapitálových a programových výdavkov medzinárodných zamestnancov v ústredí NATO. Na rok 2020 bol civilný rozpočet stanovený na 256,5 mil. EUR. Náklady sú hradené u väčšiny ČŠ ministerstvami zahraničných vecí.
 2. vojenský rozpočet – pokrýva prevádzkové a údržbárske náklady veliteľskej štruktúry NATO. Skladá sa z viac ako 35 čiastkových rozpočtov, ktoré sú financované z obranných rozpočtov členských štátov podľa dohodnutého podielu. Vojenský rozpočet na rok 2020 je 1 550,8 milióna EUR. Vojenský rozpočet poskytuje finančné prostriedky medzinárodnému vojenskému štábu, strategickým veliteľom, vzdušným silám včasného varovania a kontroly NATO (NAEW & C), častiam operácií a misií Aliancie financovaným spoločne (common costs).
 3. NSIP (NATO Security Investment Programme) – pokrýva investície do výstavby a riadenia v rozsahu presahujúcom požiadavky národných štátov (komunikačné a informačné systémy protivzdušnej obrany, palivové systémy, prístavné zariadenia potrebné na podporu nasadených síl). Pre rok 2020 bol rozpočet NSIP stanovený na 710 mil. EUR.
- + agentúry NATO (joint funding)

Uvedené výdavky na civilný, vojenský rozpočet a NSIP členské štáty NATO zväčša financujú formou priamych príspevkov pomerne podľa výšky HDP každého členského štátu. Nepriamo sú následne financované ostatné výdavky NATO, predovšetkým na zabezpečenie priebehu OMKM NATO. Na rozdiel od priameho financovania, ktorého výška je pre daný ČŠ presne daná, nepriame príspevky sú založené na dobrovoľnej báze, hoci od summitu vo Walese platí, že štáty by mali na obranu vyčleňovať minimálne 2% svojho HDP a z toho minimálne 20% na zabezpečenie vojenskej techniky a materiálu najneskôr od roku 2024. Tým de facto deklarujú svoju ochotu podieľať sa na nepriamom financovaní NATO a zabezpečovať dostatočnú technickú a personálnu pripravenosť potrebnú pre zabezpečovanie priebehu OMKM NATO. Tie sú následne podobne ako OMKM EÚ financované podľa princípu „costs lie where they fall“, čo znamená, že ak ČŠ dobrovoľne ponúkne vojenské vybavenie, techniku, alebo jednotky potrebné na operáciu NATO, znáša aj náklady spojené s týmto rozhodnutím.

Zdroj: [EEAS, 2020](#); [NATO, 2020a](#)

Príloha č. 4: Počty príslušníkov OS SR v OMKM (30.7.2020)

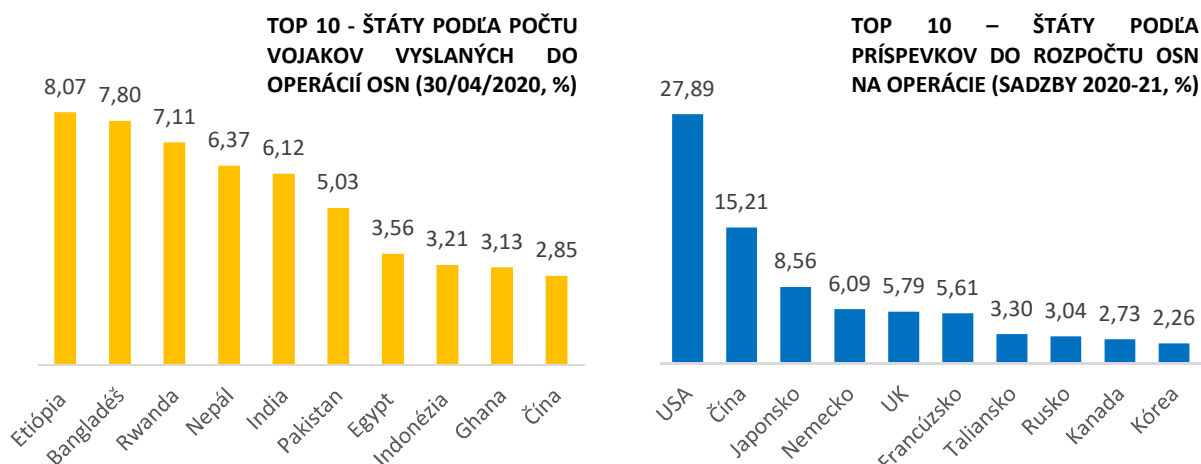
Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

	VELENIE	ŠTÁT	MANDÁT	VYSLANÝCH
OPERÁCIE				
RS (Resolute Support)	NATO	AFG	66	19
ALTHEA	EÚ + NATO	BIH	51	41
Veliteľstvo EUFOR (VP) + Národná spravodajská bunka (NIC) + LCC, LOT, HUMINT, NSE	EÚ	BIH	43	36
Veliteľstvo NATO Sarajevo	NATO	BIH	4	1
Veliteľstvo EUFOR Sarajevo	EÚ	BIH	4	4
UNFICYP	OSN	CYP	280	240
NMI / IRAK	NATO	IRQ	42	2
eFP (posilnená predsunutá prítomnosť)	NATO	LVA	152	151
Celkom operácie			591	453
POZOROVATEĽSKÉ MISIE				
UNTSO pozorovateľská	OSN	SYR, LBN	5	2
EUMM pozorovateľská	EÚ	GEO	1	1
Celkom pozorovateľské misie			6	3
SPOLU			597	456

Zdroj: GŠ OS SR, 2020a

* Mandát schválený NR SR je zväčša vždy o niečo vyšší, než vyslaný počet PrV, napríklad pre prípad, ak by bolo potrebné do misie/operácie náhle vyslať viac vojakov OS SR

Príloha č. 5: Výška príspevku do rozpočtu OSN na OMKM nezodpovedá počtom vojakov, ktoré štáty vysielajú do misií OSN

Desať štátov (pomerne málo ekonomicky rozvinutých) vyslať až 56 % všetkých vojakov v operáciách OSN. Desať najväčších prispievateľov do rozpočtu OSN platí vyše 80% nákladov na misie OSN.

Zdroj: OSN, 2018; OSN, 2020a; OSN, 2020c

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.